Beleidskader Inclusieve Start Jonge Kind
SWV PO IJmond
Datum: 31-5-2026

Managementsamenvatting

Landelijk is een duidelijke beweging ingezet richting inclusief onderwijs. In de ambitie *Op weg naar 2035* is uitgesproken dat het onderwijssysteem zich zodanig ontwikkelt dat ieder kind zoveel mogelijk thuisnabij, samen met leeftijdsgenoten, onderwijs kan volgen. Deze beweging vraagt van samenwerkingsverbanden en schoolbesturen een gerichte verschuiving van denken in plaatsing naar denken in ondersteuning. Tijdens de bestuursdag van 5 februari 2026 hebben de schoolbesturen in de regio IJmond deze landelijke ambitie vertaald naar een gezamenlijke regionale koers. Daarbij is uitgesproken dat regulier onderwijs voor jonge kinderen de voorkeursroute vormt en dat voor ieder kind eerst wordt onderzocht hoe een start binnen het regulier onderwijs gerealiseerd kan worden. De school van inschrijving draagt hierbij de zorgplicht en voert regie op de onderwijsroute van het kind. Waar de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van een kind dit noodzakelijk maken en wettelijke kaders daarom vragen, kan een andere onderwijsroute passend zijn. Specialistische expertise en voorzieningen worden aanvullend ingezet, gericht op ondersteuning van ontwikkeling en participatie. In het licht van deze landelijke en regionale ambitie laat de analyse van leerling stromen 2024–2025 zien dat, ondanks positieve ontwikkelingen aan de uitstroomkant, nog te veel kinderen direct instromen in het gespecialiseerd onderwijs. Deze onder-instroom staat op gespannen voet met de inclusieve koers richting 2035 en met de bestuurlijke afspraken in de regio. Met dit beleidskader *Inclusieve Start Jonge Kind* concretiseert het SWV PO IJmond deze gezamenlijke ambitie voor de instroom van 4-jarigen. Het beleidskader beschrijft de gezamenlijke uitgangspunten, routes en verantwoordelijkheden van scholen, besturen, voorschoolse partners, S(B)O-partners en het samenwerkingsverband. Specialistische expertise en voorzieningen worden aanvullend ingezet ter ondersteuning van ontwikkeling, participatie en onderwijsdeelname. Waar tijdelijke specialistische ondersteuning noodzakelijk is, vindt deze plaats binnen de geldende wettelijke kaders en met duidelijke afspraken over doelen, duur, verantwoordelijkheden en evaluatie.
Hiermee wordt richting gegeven aan een inclusieve start voor jonge kinderen en aan het verder terugdringen van onder-instroom in het gespecialiseerd onderwijs, in lijn met de beweging richting 2035.

1. Aanleiding en ambitie

1.1 Landelijke en regionale context

Met de landelijke ambitie Op weg naar 2035 is uitgesproken dat het Nederlandse onderwijssysteem zich ontwikkelt naar inclusief onderwijs, waarin kinderen zoveel mogelijk samen opgroeien en leren in hun eigen omgeving. Deze ontwikkeling vraagt om een geleidelijke maar doelgerichte verschuiving van denken in plaatsing naar denken in ondersteuning. Daarbij staat centraal dat onderwijs en ondersteuning zoveel mogelijk worden georganiseerd in de leefomgeving van het kind, waarbij verschillen tussen kinderen worden gezien als onderdeel van de onderwijspraktijk. Tijdens de bestuursdag van 5 februari 2026 hebben de besturen in de regio IJmond deze beweging vertaald naar een regionale koers waarin regulier onderwijs het uitgangspunt vormt en specialistische ondersteuning aanvullend wordt georganiseerd. Daarbij wordt voor ieder kind onderzocht hoe een passende start binnen het regulier onderwijs kan worden gerealiseerd, met inachtneming van de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van het kind, de keuzevrijheid van ouders en de geldende wettelijke kaders. Dit beleidskader is een concrete uitwerking van deze bestuurlijke afspraak voor de instroom van jonge kinderen.

1.2 Urgentie vanuit de regionale praktijk

Het SWV PO IJmond werkt al meerdere jaren aan het versterken van inclusief en thuisnabij onderwijs. De trendanalyse leerling stromen 2024–2025 laat zien dat deze inzet effect heeft: het aantal verwijzingen vanuit het regulier onderwijs naar het gespecialiseerd onderwijs (SBO/SO) daalt en het aantal terugplaatsingen naar regulier onderwijs neemt toe. Aan de uitstroomkant is sprake van een positieve ontwikkeling. Tegelijkertijd laat de analyse zien dat een aanzienlijk deel van de leerlingen niet start in het regulier onderwijs, maar direct instroomt in het gespecialiseerd onderwijs. In schooljaar 2024–2025 is meer dan de helft van de nieuwe TLV's aangevraagd door het gespecialiseerd onderwijs zelf. Deze onder-instroom staat op gespannen voet met zowel de landelijke ambitie richting 2035 als met de tijdens de bestuursdag bevestigde regionale koers.

1.3 Ambitie

De regio IJmond spreekt uit dat regulier onderwijs voor jonge kinderen de voorkeursroute vormt. Voor ieder kind wordt bij de start van het basisonderwijs onderzocht hoe onderwijs en ondersteuning zoveel mogelijk binnen het regulier onderwijs kunnen worden georganiseerd. De school van inschrijving draagt zorgplicht en regie op de onderwijsroute van het kind. Specialistische expertise en voorzieningen worden aanvullend en doelgericht ingezet om ontwikkeling, participatie en onderwijsdeelname te ondersteunen. Wanneer de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van het kind daarom vragen, kan binnen de wettelijke kaders een andere onderwijsroute passend zijn. Met dit beleidskader wordt deze ambitie vastgelegd en voorzien van duidelijke afspraken over routes en verantwoordelijkheden.

2. Doel en uitgangspunten

2.1 Doel

Het doel van dit beleidskader is om te bevorderen dat jonge kinderen binnen de regio IJmond zoveel mogelijk starten binnen het regulier onderwijs, ondersteund vanuit een reguliere school

van inschrijving (thuisschool). Vanuit deze thuisschool wordt, in samenwerking met ouders en betrokken partners, passende ondersteuning georganiseerd.
Specialistische expertise en voorzieningen worden aanvullend ingezet, gericht op ontwikkeling, participatie en onderwijsdeelname. Indien nodig kunnen tijdelijke specialistische ondersteuningsvormen worden ingezet binnen de geldende wettelijke kaders.

2.2 Uitgangspunten

- Regulier onderwijs vormt voor jonge kinderen binnen de regio IJmond de voorkeursroute.
- Voor ieder kind wordt onderzocht hoe onderwijs en ondersteuning zoveel mogelijk binnen het regulier onderwijs kunnen worden georganiseerd.
- De school van inschrijving draagt de zorgplicht en voert regie op de onderwijsroute van het kind.
- Ondersteuning wordt afgestemd op de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van het kind en is flexibel inzetbaar.
- Specialistische inzet is doelgericht, ontwikkelgericht en waar mogelijk tijdelijk van aard.
- Indien een leerling tijdelijk onderwijs volgt op een andere onderwijslocatie, gebeurt dit uitsluitend binnen de daarvoor geldende wettelijke kaders, waaronder de symbioseregeling.
- Scholen, besturen en samenwerkingsverband zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor een dekkend en inclusief aanbod.
- Ouders zijn gelijkwaardige partner in de besluitvorming.

2.3 Individuele afwegingen en wettelijke kaders

Dit beleidskader beschrijft de regionale ambitie en voorkeursroute voor de start van jonge kinderen in het onderwijs. In individuele situaties kan, afhankelijk van de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van het kind, de keuze van ouders en de geldende wettelijke kaders rondom toelating en toelaatbaarheid, een andere onderwijsroute passend zijn. Besluitvorming hierover vindt plaats conform de geldende wet- en regelgeving.

3.Route en werkwijze

3.1 Instroom van 4-jarigen

Vroegsignalering door voorschoolse partners, bij voorkeur 6–9 maanden vóór de vierde verjaardag. Toeleiding naar een reguliere thuisschool in de eigen wijk of kern. Warme overdracht tussen ouders, voorschoolse partners, thuisschool en het SWV (specialist jonge kind). Start in het regulier onderwijs met passende ondersteuning, waaronder arrangementen en/of een OPP indien van toepassing.

3.2 Ondersteuning bij een complexe start

Wanneer de start in het regulier onderwijs extra ondersteuning vraagt, wordt deze ondersteuning binnen en rondom de school van inschrijving versterkt door inzet van expertise vanuit het SWV, S(B)O-partners en waar nodig jeugdhulp. Tijdelijke specialistische ondersteuning kan bestaan uit inzet van specialistische expertise binnen de school van inschrijving, ambulante begeleiding, tijdelijke specialistische voorzieningen of onderwijs dat gedeeltelijk op een andere schoollocatie wordt gevolgd binnen de wettelijke kaders van symbiose. Deze inzet is ontwikkelgericht en vindt plaats op basis van concrete ontwikkeldoelen, een vooraf afgesproken

duur, vaste evaluatiemomenten, duidelijke afspraken over verantwoordelijkheden en behoud van verantwoordelijkheid van de school van inschrijving.

3.3 Opschaling bij knelpunten

Afstemming vindt eerst plaats binnen de kern tussen scholen en besturen. Indien nodig ondersteunt het SWV bij het realiseren van passende oplossingen en regionaal dekkend aanbod.

4.Rollen en verantwoordelijkheden

4.1 Reguliere basisschool/ bestuur (thuisschool)

- Is de school van inschrijving van de leerling en draagt vanuit die rol de zorgplicht en regie op de onderwijsroute van het kind.
- Zorgt voor inschrijving en start in het regulier onderwijs en organiseert passende ondersteuning. Stelt het ondersteuningsplan vast en, waar van toepassing, het OPP.
- Coördineert de samenwerking met ouders, voorschoolse partners, SWV en partners.
- Blijft betrokken bij tijdelijke plaatsingen en bewaakt doelen, voortgang en perspectief.
- Legt afspraken en besluitvorming vast.
- Blijft verantwoordelijk voor onderwijs, ondersteuning, afstemming met betrokken partners en besluitvorming rondom het ontwikkelingsperspectief wanneer daarvan sprake is.

4.2 S(B)O-partners

- S(B)O-partners maken onderdeel uit van het regionale onderwijs- en ondersteuningsaanbod voor jonge kinderen. Vanuit hun expertise dragen zij bij aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een dekkend en kwalitatief passend aanbod in de regio.
- In lijn met de beweging richting inclusiever onderwijs werken S(B)O-partners, reguliere scholen, besturen en het samenwerkingsverband samen aan de verdere ontwikkeling van onderwijs- en ondersteuningsroutes waarin het regulier onderwijs de voorkeursroute voor de start van jonge kinderen vormt en specialistische expertise aanvullend wordt ingezet.
- De wijze waarop expertise, voorzieningen en verantwoordelijkheden binnen de regio worden ingericht, is onderdeel van deze gezamenlijke ontwikkelopgave. Besluitvorming hierover vindt plaats in bestuurlijke afstemming, in samenhang met de regionale koers richting 2035.

4.3 Voorschoolse partners/ kinderopvang/ CJG/ jeugdconsulenten

- Signaleren vroegtijdig en bereiden samen met ouders de instroom voor.
- Zorgen voor een zorgvuldige en warme overdracht van relevante informatie.
- Participeren in multidisciplinair overleg rondom instroom en ondersteuning.

4.4 Netwerkgroep Jonge Kind (SWV)

- Bevordert regionale samenhang en kwaliteitsontwikkeling.
- Deelt kennis en werkzame werkwijzen.
- Signaleert knelpunten en monitort ontwikkelingen rondom instroom en ondersteuning.

4.5 SWV PO IJmond

- Borgt de gezamenlijke uitgangspunten en ondersteunt de uitvoering.
- Faciliteert deskundigheidsinzet en stimuleert een dekkend en inclusief aanbod.
- Ondersteunt scholen en besturen bij complexe ondersteuningsvragen.
- Regisseert opschaling wanneer plaatsing of ondersteuning onvoldoende tot stand komt. Monitort de uitvoering in het licht van de beweging richting 2035 en gebruikt inzichten voor bijsturing.

5.Implementatie en borging

Schoolbesturen onderschrijven dat regulier onderwijs voor jonge kinderen binnen de regio IJmond de voorkeursroute vormt. Voor ieder kind wordt onderzocht hoe onderwijs en ondersteuning zoveel mogelijk binnen het regulier onderwijs kunnen worden georganiseerd. Regionale werkafspraken worden gemaakt met ketenpartners over toeleiding, overdracht, inzet van expertise, symbioseconstructies en evaluatie. Het SWV monitort periodiek instroom, ondersteuning en ontwikkelde onderwijsroutes en gebruikt deze informatie voor bijsturing. Richting ouders en partners wordt helder gecommuniceerd over uitgangspunten, mogelijkheden en wettelijke kaders.

Definitiekader

Thuisschool

Reguliere basisschool waar de leerling staat ingeschreven. De school van inschrijving draagt zorgplicht, voert regie op de onderwijsroute en blijft verantwoordelijk voor onderwijs en ondersteuning.

Tijdelijke specialistische ondersteuning

Aanvullende ondersteuning met concrete doelen, een afgesproken duur, evaluatiemomenten en duidelijke afspraken over verantwoordelijkheden.

Symbiose

Wettelijk geregelde samenwerking tussen scholen waarbij een leerling tijdelijk een deel van het onderwijsprogramma volgt op een andere schoollocatie, met behoud van inschrijving op de school van herkomst en vastlegging van afspraken conform de geldende wet- en regelgeving.

Intensieve ondersteuningsbehoefte

Situatie waarin een kind aanvullende of gespecialiseerde ondersteuning nodig heeft om ontwikkeling, participatie, veiligheid en onderwijsdeelname te bevorderen.